

11,1_Preliminary Rulings _december_2013_KY_bg

След присъединяването на Република България към Европейския съюз всички органи на публичната власт са задължени да прилагат общностното право. Когато те констатираат противоречие между разпоредба в национален нормативен акт и такава от нормативен акт на общностното право, органите на публичната власт са длъжни да приложат последната, ако тя е пряко приложима.

Възможността да се отправи преюдициално запитване е безспорно най-ефективният начин да се гарантира еднаквото приложение на общностното право в рамките на целия Европейски съюз. Самото преюдициално производство се базира на сътрудничеството между националния съд и Съда на Европейския съюз. То се състои от две фази – производството по отправяне на преюдициалното запитване, което се развива пред националния съд и производството по постановяване на преюдициалното заключение, което се развива пред Съда на Европейския съюз.

Според чл. 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (предишен чл. 234 от Договора за създаване на Европейската общност, подписан в Рим на 25 март 1957 г., изменен от Амстердамския договор от 2 октомври 1997 г.), Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася преюдициално относно тълкуването на Договора за функционирането на Европейския съюз, валидността и тълкуването на актите на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза. Когато такъв въпрос бъде повдигнат пред юрисдикция в държава-членка, тази юрисдикция би могла, ако счита, че по този въпрос е необходимо решение, за да бъде постановено нейното решение, да поиска от Съда на Европейския съюз да се произнесе. Когато такъв въпрос е повдигнат по висящо дело пред национална юрисдикция на дадена държава, чиито решения не подлежат на обжалване, съгласно националното право, тази юрисдикция е длъжна да сезира Съда на Европейския съюз. Ако такъв въпрос бъде повдигнат по висящо дело пред национален съдебен орган във връзка със задържано лице, Съдът на Европейския съюз се произнася в най-кратък срок.

Практиката на Съда е извела шест признака, които е необходимо да бъдат кумулативно налице, за да се признае качеството на юрисдикция по смисъла на чл.

267 от Договора за функционирането на Европейския съюз на един национален орган – той трябва да е конституиран по силата на закона, да бъде независим и постоянно действащ, решението му да се ползва със задължителна сила, той да произнася решенията си съгласно действащото право, производството пред него е необходимо да бъде двустранно и той трябва да е призван да реши всящ пред него правен спор.

Възможността за отправяне на преюдициални запитвания беше въведена в Глава петдесет и девета на новия Граждански процесуален кодекс. Тогава, когато тълкуването на разпоредба на правото на Европейския съюз или тълкуването и валидността на акт на органите на Европейския съюз са от значение за правилното решаване на делото, българският съд прави запитване до Съда на Европейския съюз. Националният съдия може да отправи запитването служебно или по искане на страна по делото. Ако съдът, до който е отправено искането на страната, не е последна инстанция, той може да не го уважи, а определението му няма да подлежи на обжалване. Ако този съд обаче е последна инстанция, винаги би трябвало да отправи запитване за тълкуване, освен когато отговорът на въпроса произтича ясно и недвусмислено от предишно решение на Съда на Европейския съюз или значението и смисълът на разпоредбата или акта са толкова ясни, че не будят никакво съмнение.

Основен недостатък на закона е, че не е предвидена възможност за обжалване на определенията, с които искането на страната за отправяне на преюдициално запитване е оставено без уважение. Законодателят не е взел предвид факта, че без тълкуването на Съда на Европейския съюз, има реална опасност да бъдат постановени многобройни решения от националния съд, които са неправилни и не са съобразени с общностното право.

В запитването до Съда следва да са описани фактите по делото, приложимото национално право, точното позоваване на разпоредбата или акта, чието тълкуване или валидност е предмет на запитването, причините, поради които националният съдия смята, че преюдициалното заключение е от значение за правилното решаване на делото, както и формулировка на конкретното преюдициално запитване. По своя преценка националният съдия може да изпрати и препис от делото.

Националният съд спира производството по конкретното дело с отправянето на запитването. Спряното производство се възобновява след произнасянето на Съда на Европейския съюз. Интересна е хипотезата какво се случва, ако преюдициално запитване е поискано и отправено по едно дело, а пред националния съд има образувани и други дела, за правилното решаване на които е от значение отговорът на Съда на Европейския съюз по същото преюдициално запитване. Конкретна правна норма в българското законодателство, която да урежда този тип отношения няма, но правната логика сочи, че те също трябва да бъдат спрени до произнасянето на Съда на Европейския съюз, за да могат решенията на националния съд да бъдат съобразени с отговора на Съда на Европейския съюз. В противен случай би се стигнало до постановяването на противоречива съдебна практика, несъобразена с решението на Съда на Европейския съюз, което по силата на закона е задължително за всички съдилища и учреждения в Република България.

Законът предвижда, че докато производството е спряно, националният съд може да постанови подходящи обезпечителни и привременни мерки по искане на страните.